
Kyrkomötet
Förvaltarekapsutskottets betänkande 2018:3

Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:61, där motionärerna föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag och utreda och föreslå förändringar kring domkyrkans organisatoriska ställning och förutsättningar.

Utskottet delar motionärernas bild av att domkyrkorna har en särställning i Svenska kyrkan, men att det finns en otydlighet kring uppdrag, organisatorisk ställning och dess förvaltning. Utskottet önskar att domkyrkorna ska kunna fungera som samlingsplats för hela stiftet och för detta behöver det finnas såväl teologiska, organisatoriska och ekonomiska förutsättningar som idag saknas. Utskottet konstaterar även att frågan om domkyrkorna inte har genomlysts sedan relationsförändringen.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2018:61.

Motionens förslag

Motion 2018:61 av Johan Dalman m.fl., Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och föreslå förändringar av domkyrkornas organisatoriska ställning och förutsättningar i Svenska kyrkan, för att bättre stödja och ta till vara domkyrkornas unika identitet och uppdrag.

Bakgrund

Motionärerna bakom motion 2018:61 betonar att alla domkyrkor har det gemensamt att de är en församlings huvudkyrka och samtidigt också är stiftets huvudkyrka med de förväntningar och krav det medför. Motionärerna lyfter också fram att domkyrkor också i andra sammanhang får en symbolisk och samlande roll som kan sträcka sig utanför församlingen och också utanför stiftet. Bestämmelser om domkyrkor finns i kyrkoordningens tionde avdelning kyrkobyggnader. I inledningens tredje stycke anges följande om domkyrkan.

Domkyrkan har en särskild ställning bland kyrkorna i ett stift. Förutom att vara församlingskyrka är den också biskopens kyrka och den normala platsen för stiftets högtider och vigningsgudstjänster.

Biskopen har dock möjlighet att använda vilken kyrka som helst i stiftet för gudstjänster och biskopliga ämbetshandlingar.

Domkyrkans särskilda ställning uttrycks bland annat genom att biskop eller företrädare för stiftet har rätt att delta i behandlingen av ärenden om domkyrkans förvaltning (kyrkoordningen 40 kap. 4 §) och att domkapitlet ska ges möjlighet att yttra sig vid anställning av domkyrkoorganist (kyrkoordningen 34 kap. 2 §)

Lunds domkyrka behandlades särskilt vid inrättandet av Trossamfundet Svenska kyrkan år 2000. I lag (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan regleras i 9 § att alla kyrkor och domkyrkor ska ägas av den församling där kyrkan är belägen. Detta ska dock inte gälla Lunds domkyrka med fastigheter och fastighetsfond som fortsätter vara ett eget rättssubjekt som förvaltas som en självständig förmögenhet. Bakgrunden till detta är att Lunds domkyrka redan före relationsförändringen förvaltades på ett annat sätt än andra kyrkor och också hade omfattande förmögenhetstillgångar. Den statliga förvaltningsmyndigheten Domkyrkorådet i Lund ersattes år 2000 av ett i kyrkoordningen särskilt reglerat domkyrkoråd (40 kap. 5 §) som förvaltar Lunds domkyrka med fastigheter och fastighetsfond.

Den inomkyrkliga regleringen kring domkyrkor har i huvudsak förblivit oförändrad sedan år 2000. Frågan om domkyrkans status behandlades av kyrkomötet 2007 med anledning av en motion 2007:37. Motionären ville få till stånd ändringar i tillämpliga bestämmelser så att en domkyrkas ursprungstid i stället för den tid den blev domkyrka ska avgöra dess status. Ekonomi- och egendomsutskottet konstaterade i sitt betänkande EE 2007:2 att det inte var någon skillnad mellan domkyrkor och andra församlingskyrkor och föreslog ingen förändring i detta avseende. Kyrkomötet följde utskottets förslag och motionen avsågs.

I kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6, *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämnningssystem* föreslås åtgärder för att effektivisera förvaltningen av kyrkobyggnader samt säkerställa ett långsiktigt, hållbart, brett accepterat utjämnningssystem. Skrivelsen behandlar inte domkyrkor specifikt men i remissammanställningen redovisas att några av remissinstanserna uttalat att domkyrkorna är särskilt kostnadskrävande att förvalta. Kyrkostyrelsen konstaterade att en del av stiftsbidraget till Uppsala och Stockholms stift utgör bidrag till gudstjänster av rikskaraktär i domkyrkor och föreslog ingen förändring.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2018:61.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att domkyrkorna har en särställning och en uppgift i Svenska kyrkan, men att nuvarande reglering och teologiska resonemang kring domkyrkorna är otydliga och inte genomlysts sedan relationsförändringen.

Kyrkoordningen hanterar i första hand frågan kring domkyrkans förvaltning utifrån geografisk placering, men saknar tydliga uttryck för vilken roll den har i kyrklig bemärkelse. Även om kyrkoordningen benämner det som biskopens kyrka och den normala platsen för stiftets högtider och vigningsgudstjänster, önskar utskottet precis som motionärerna att domkyrkan kan fungera som en samlings- och mötesplats för hela stiftet. Detta perspektiv upplever utskottet saknas i dagens reglering och förhållningssätt kring domkyrkornas ställning, samt att det till viss del skiljer sig åt mellan stiftet.

Utskottet menar att en viktig förutsättning för att såväl kunna nyttja som förvalta domkyrkorna är ett tydliggörande av dess uppgift i Svenska kyrkan, men det behöver

också skapas ekonomiska förutsättningar. Om Svenska kyrkan menar allvar med att domkyrkor har en särställning behöver det manifesteras tydligare i den inomkyrkliga regleringen och ekonomiska fördelningen.

Sammantaget menar utskottet att det vore värdefullt att såväl utreda som föreslå förändringar kring domkyrkornas organisatoriska ställning och uppgift, samt förutsättningarna för desamma.

Utifrån ovanstående föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla motion 2018:61.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Förvaltarskapsutskottets vägnar

Gunilla Franzén, ordförande

Johan Berkman, sekreterare

Beslutande: Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Camilla Persson, Sven Erik Bodén, Björn Andersson, Leif Grip, Stefan Linderås, Anne Olofsson, Lennart Persson, Jan-Åke Isaksson, Sven Ingvar Holmgren, Nadja Elhousny Nygårdh, Margareta Carlsson, Karl-Gunnar Svensson och Leif Nordenstorm.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Kicki Mattsson, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Gunnel Eriksson, Anna Karin Hammar, Jörgen Åkesson, Victor Månsson, Carin Jakobsson, Elisabeth Werner, Samuel Lilja, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Biskop Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.